List 30. **NOVICE** Tečaj XXXI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 23. julija 1873.

Obseg: Gospodarji! čas je misliti na mlatilnice. — Čbelarjem na znanje. — Postava veljavna za Kranjsko, ktera določuje pravne razmere učiteljev na javnih ljudskih šolah. (Konec.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Gospodarji! čas je misliti na mlatilnice.

Mlatilnice so stroji (mašine), s kterimi se žito mlati. One so čvetere: ene take, ki jih sopár goni kakor vozove na železnici ali ladije na vodi, — druge so take, ki jih voda goni kakor kolesa v mlinu, — tretje, ki jih konj goni, in četrte take, ki jih roka človeška goni. Znane so te mašine že davno; pri nas se niso še rabile veliko, zato, ker so nam mlatiči brez velicih stroškov mlatili žito.

Al zdaj smo tudi pri nas s tem na vrsto prišli, da so delavci sila dragi in da jih včasi še za dragi denar celó dobiti ni. To so skusili naši gospodarji letos pri koscih in pri ženjicah. In podoba je, da v prihodnje ne bode bolje.

Tem nadlogam se mora v okom priti, da gospodar ne bo odvisen od ošabnih delavcev.

In dobro pomoč o tem za mlačvo imamo v mlatilnicah, in sicer tacih, ki niso predrage, pa povsod lahko rabljive, in te so ročne mlatilnice, s kterimi si morejo pomagati tudi mali kmetje.

Če nam ugovarja kdo: „kako neki morem za mlatilnico dati 150 gold.?“ odgovorimo mu: vsaj ni treba, če ne moreš, da si jo sam kupiš; stopi naj vas več skupaj, cela fara ali pa cela občina, pa se lahko kupi taka mašina, da ne bo enega kmeta veliko stala.

Tù zopet se nam kaže potreba združtva, ki so nam ga Bohinjci prvi na Kranjskem lepo pokazali.

Več fabrik nam je že znanih, ki izdelujejo take mašine. Kmetijska družba Kranjska si je lani omislila jako izvrstno mlatilnico v Manheimu iz fabrike Henrika Lanca, ki je gosp. Skaletu izročil prodajo svojih mašin za deželo Kranjsko. To mašino so na vrtu družbe kmetijske sopet te dni vpričo več kmetov poskušali, ki so sami s svojimi očmí videli, da o dveh in četrt ure toliko omlati, kolikor 4 mlatiči omlatiti morejo celi dan. Ž njo se more vsake sorte žito, tudi fižol mlatiti in veljá v Ljubljano postavljena 145 gold.

V časniku „Vereinsblatt für österr. schles. Landwirthe“ se tudi posebno hvali in malim kmetom priporoča mlatilnica iz fabrike Ph. Mayfarth et Comp. v Frankfurtu na Majnu, katera do Dunaja postavljena veljá 145 gold.

Prednosti vsake te po novi sistemi narejene mašine so, da tako lahko teče, da dva človeka po več ur brez posebne težave lahko gonita, — da žito prav čisto izmlati, — da je več let ni treba nič popravljati, in če jo je popraviti treba, da jo vsak kovač lahko popravi; — vrh tega ne vaga več kakor dobre 3 cente in par ljudi jo lahko sèm ter tjè prenaša; prostora pa tudi več ne potrebuje kakor navadni „pajtel“. Zraven 2 človekov, ki mašino gonita, potrebuje še 3 drugi ljudí, to je, enega možkega in 2 ženski; vsako uro izmlati po 3 cente zrnja iz klasja.

V dokaz temu, kako posebno dobri ste omenjeni mašini, naj bode našim gospodarjem rečeno to, da se teh mašin vsako leto prodá po več tavžent.

Naj naši kmetje dobro prevdarijo vse to, kar smo na pohvalo mlatilnic rekli, in v svesti smo si, da bodo tudi pri nas se vdomačile kmalu, ž njimi pa slovó dobijo prenapeti delavci.

Če se več gospodarjev združi, da kupijo mašino, bode potem, ko pride čas mlačve, lahko romala od gospodarja do gospodarja, da jim omlati žito, pa še drugi jim bodo po tem radi plačevali, da jo dobodo na posodo.

Edino, kar se mlatilnicam ugovarjati more, je to, da se slama zeló zmeša in da ni za škopo. Al vprašamo: koliko pa vendar gospodar vsako leto potrebuje škope? —

Kdor se je hotel sam prepričati, kako lepo mlatilnice mlatijo, je to na vrtu družbe kmetijske na Poljanah v Ljubljani lahko videl, ko je gosp. Skale mlatil. Sploh pa je treba, da se to enkrat vidi, da se potem lahko more povsod prav ravnati.

Kdor si želí Lancove mlatilnice, naj se obrne do gosp. Skale-ta, vsacemu bo rad postregel.

Gospodarji! še enkrat vas zagotavljamo, da kmalu pride čas, da bodo mlatilnice mlatile, kôse pa tudi žito kosile pri nas.

Čbelarjem na znanje.

Jaz imam letos 100 do 120 panjov prav dobrih čbel na prodaj.

Prodal bom prve roje in nekaj izrojenkov: vsi so z dobrimi maticami oskrbljeni. — Čbele so večidel v takih panjovih, ki so po moji šegi dzierzonizirani, to je, v panjovih s premakljivimi satniki. Panjovi so iz gostega Bohinjskega lesá narejeni in še prav dobro ohranjeni. Čbele bi najrajše domá prodal; ako se to ne zgodí, pridejo pa 1. ali 4. avgusta v Kranj na prodaj.

Luka Porenta,
fajmošter in čbelar v Bohinji.

Gorenskim gospodarjem na znanje!

Prihodnjo nedeljo popoldne ob 4. uri bo na Jesenicah gosp. prof. Povše kmetijske rečí razlagal. Naj jih pride prav veliko poslušat! F. K.

Šolske stvari.

Postava veljavna za Kranjsko,

ktera določuje pravne razmere učiteljev na javnih ljudskih šolah.

IV. Oddelek.

Kako se učitelji v pokoj devljejo in njih zapuščeni preskrbljujejo.

(Konec.)

§. 73. Donesek za vsakega otroka neha, ko izpolni 20. leto ali z dnevom, kterega je bil že poprej preskrbljen.

§. 74. Ako umrli učitelj ne zapustí vdove, ali če ta nima pravice do pokojnine (§. 70.), gré vsem nepreskrbljenim otrokom umrlega, ki še niso 20 let stari, v slučaju §. 68. skupaj toliko odpravila, kolikor bi ga imela dobiti vdova; v slučaju §. 69. pa jim gre skupna (konkretalna) penzija, ki pa znaša šestino plače, ktero je rajnki po števnih letih vžival.

§. 75. Ta skupna (konkretalna) penzija neha z dnevom, kterega ni več nepreskrbljenega otroka ranjkega pod 20 leti.

§. 76. Ako se učiteljeva vdova zopet omoži, nastopi namesti odgojitvenih doneskov (§. 72) za otroke umrlega skupna penzija (§. 74.), ako si pa ona pridrži za primerljej, ko bi zopet vdova postala, pravico do penzije, obsega ta pridržek tudi odgojitvene doneske, tako da, ako nastopi oni primerljej, precej neha za otroke penzija.

§. 77. Vdova in otroci učitelja umrlega v djanski službi stanujejo še četrt leta v prostem stanovanji; ako je pa učitelj dobival denar za stanovanje, jim pa gre še za prihodnji izplačilni obrok denar za stanovanje.

§. 78. Vžitek od zemljišč, ki spadajo k šolam (§. 27.), gré dedičem v dejanski službi umrlega učitelja le takrat, ako je smrt bila med 1. junijem in 31. oktobrom. Ako pa ni tako, imajo pa dediči le pravico, da se jim povrnejo tisti stroški, ki so potrebni, da zemljišče vžitek dá.

§. 79. Ako poslednja števna letna plača učiteljeva v djanski službi umrlega ni presegala 600 gold. in tudi zapuščina ne zmore toliko, da bi se poplačali stroški za bolezen in za pogreb, gre dedičem umrlega četrtina tiste letne plače, kakor četrtletnina za pogreb.

§. 80. Da bo iz kaj plačevati pokojnine za učitelje v službi onemogle, ravno tako, da se bo zadostovalo tirjatvam za preskrbljevanje njih zapuščenih, naj se ustanovi pokojninska blagajnica, s ktero gospodari deželna šolska oblast (§. 57. drž. post. 14. maja 1869).

§. 81. Vsi učitelji, kteri po preskušnji o učiteljski pripravnosti dobé službo, so zavezani, da vplačajo v pokojninsko blagajnico 10 odstotkov od svoje prve za pokojnino števne plače, potem ko bode uravnana, in ravno toliko od zneska, za kterega se jim pozneje plača zboljša in od doklade od službenih let ali od opravilne doklade. Vrh tega plačujejo še vsako leto dva odstotka svojih letnih za pokojnino števnih prihodkov.

§. 82. Izvanredni dohodki penzijskega zaklada so:

1. upravni prebitki iz prodaje šolskih bukev, kteri pridejo na deželo;
2. dohodki od izpraznjenih učiteljskih služeb, kolikor ne spadajo dedičem umrlega ravnatelja, nadučitelja ali učitelja (§§. 78, 79), ali kolikor se ne plačuje z njimi podučitelj;
3. kazenski denarji, kteri se vplačujejo vsled kazenskih sodeb šolskih oblasti.

§. 83. Kar se še potrebuje za letne izdajke pokojninske blagajnice, to se dodá iz deželnega premoženja.

§. 84. Prebitki od letnih prihodkov pokojninske blagajnice (§. 81, 83) nalagajo se na obresti in le nje obresti jemljejo se v prihodnji letni račun.

§. 85. Penzije, ktere učiteljem ali njih zapuščenim že sedaj grejo, morajo v to zavezani tudi za naprej plačevati.

Prehodne določbe.

§. 86. Deželna šolska oblast ustanovi precej, ko ta postava veljavo dobí, učiteljske plače, kakor je to v §. 21. rečeno.

§. 87. Prva v §. 30. zaznamovana doklada od službenih let gré že postavljenim udom učiteljstva samo tedaj, če že petnajst let služijo na kaki javni ljudski šoli v kraljevinah in deželah v državnem zboru zastopanih nepretrgoma in z vspehom. Sicer pa stopijo učitelji v vžitek prve doklade od službenih let še le tedaj, ko so spolnili petnajsto službeno leto.

§. 88. Na podlogi te ustanovitve naredí vsaka okrajna šolska oblast kataster vseh učiteljskih služeb v okraji.

§. 89. Dohodki vseh učiteljev, katerih vredba se opira na imenovani kataster (§. 88.), morajo najkasneje eno leto potem, ko ta postava dobí veljavo, popolnoma uravnani biti.

§. 90. V tem obroku začne tudi pokojninska blagajnica svoje delovanje. Pri uredbi dohodkov vsacega učitelja se tudi znesek, kterega ima učitelj (§. 84) pri okrajni blagajnici vplačevati, propisuje.

Konečne določbe.

§. 91. Pričujoča postava stopi v djanje tisto šolsko leto, ktero nastopi po nje razglašenji.

§. 92. Ko v moč pride pričujoča postava, zgubé veljavo vse ta predmet zadevajoče postave in ukazi.

§. 93. Ministru za bogočastje in uk se naroča, da zvrši to postavo in izdá potrebne napote.

Politične stvari.

Mlado- in Staroslovenci.

Posnetek iz 193. lista „Politik".

Slovensko-narodni tabor je nekaj časa sem gledališče dogodkov, ktere morajo sorodnjaki Slovencev pa tudi vsa federalistična opozicija Avstrijska obžalovati. Razkol v dvojno stranko bil je v sedanjem položaji za Slovence prav odveč; kajti tega je njim še manj treba, kakor drugim strankam; vendar to veselje bi se jim bilo smelo že še privoščiti, da bi bile navskriž misli dobile zedinljivo kakovo središče in ne bi bile preskočile mej, zunaj kterih ni vzajemne koristi za federalizem. Ta preskok je pa zdaj že storjen. Mlado- in Staroslovenci so drug proti drugemu se postavili tako, da tako ena in ista stranka dalj časa na sedanjem stališču ne more obstati. Zdaj ne gré več za majhne razločke v političnem mnenji, ki ne izključujejo enega in istega cilja in pripuščajo vzajemno delovanje, marveč tu smo že pri očitnem razporu in prepiru za pot in cilj političnega postopanja.

„Mladi" napadajo „stare". „Stari" so se jim strašno zamerili zato, da ne pripoznavajo moči in velikosti samostojne slovenske opozicije, ampak da hočejo proti skupnemu sovražniku se tudi združeni z drugimi federalisti boriti in se zato vstopijo na stran državopravne stranke. Državopravna stranka pak — tako mislijo „mladi" — „zedinjene Slovenije" ni vzela v svoj program in vrh tega ni zadosti liberalna. Kdor gré ž njo — si domišljujejo „mladi" — je odpadel od „slo-

venske narodne“ stranke“. — To so v obče najvažnejši razlogi, s kterimi „mladi“ tiščé na borišče. „V slogi je moč“ — tako kričijo slovenski Graški študenti v resoluciji, s ktero so tudi oni vzdignili prapor razpora. Ti mladi gospodiči bi pač bolje storili, da bi se pred kaj naučili, predno poskušajo igrati „rešitelje svojega naroda“; drugim mladoslovencem pa, ki se skazujejo v slovenskih pokrajinah za agitatorje, bi se bila morala vendar pamet že toliko razviti, in morali bi imeti že toliko skušnje, da bi se smelo pričakovati od njih vsaj nekoliko politične previdnosti.

Federalistična opozicija ima skupnega nasprotnika; njegovo silo od sebe odvaliti, mora jej najprva skrb biti. Ako ne more v tem edina biti, česa ni storiti, kako se more pričakovati, da bode edina in složna v tem, kar je treba storiti!

In v nasprotovanji biti složnemu pač ni posebno težavno. Podučljiv izgled v tem obziru daje nam sama nasprotna centralistična stranka. Ko je šlo pod Hohenwartovim ministerstvom za to, da bi se ustavoverskim sleparijam konec storil in cesarstvo naše postavilo na svoje naravne podlage, oj! kako so takrat nevarnosti izpostavljeni ustavoverci vseh baž hipoma složni postali in kako so vlekli za eno in isto vrv, policijsko-liberalni, nemško-narodni, demokrati in pa Ravšerjeva četa! Od Lasserja do Pikerta, od Kurande do Ravšerja: vsem je bilo mar za vsem skupni najbližji cilj — in edini in složni dosegli so ga!

Mi si ne prisvojujemo pravice, biti sodniki med mlado- in staroslovenci, ali med pravno stranko; al zdi se nam, da je dolžnost naša, tiste, ki v naročji sorodnega nam naroda razpor sejejo, opomniti na to, da škodujejo blagru svojega naroda ravno tako, kakor blagru vse opozicije. Veseli vrisk, s kterim spremljajo „ustavoverski“ listi dela mladoslovencev, bi njim pač že sam lahko pokazal, da delajo „pour le roi de Prusse“, to je, za — Pruskega kralja! —

To so besede časnika v Pragi, ki se šteje med najodličnejše časnike Evropejske. Misliti se je smelo, da mirno pisani in na skušnje svetá oprti članek bode spametoval razpornike slovenske; al „kogar Bog pogubiti hoče, vzame mu pamet“ — pravi star pregovor. — „Narodovci“ drznejo se na to „Politiki“ odgovoriti, da — ne pozna razmer slovenskih!!

Naši dopisi.

Trst 14. julija. — Pri včerajšnji procesiji v Rojanu smo opazovali narodni živelj v okolici Tržaški in z veseljem morem povedati, da je pravega slovenskega duha mnogo več kakor smo pričakovali. Pri procesiji je svirala vojaška godba c. k. Kuhn-ovega polka. Vsem se je na obrazih radost brala, ko vdarijo prvi napev „sem slovenska deklica“, kajti na obalih Adrije nismo še čuli milih domačih glasov. Ko procesija pred čitalnico dospè, zadoni slovenska Marselejza „Naprej“, igrali so jo tako ganljivo, da se človek skoraj ni moral zdržati veselja solz. — Popoldan je bila v čitalnici „beseda“; praznovala je petletnico svojega obstanka. Akoravno je Rojanska čitalnica prejšnja leta hudo pogubljive in krute nevihte prestala, obstala je vendar, kajti trudili so se vrli možje, da so jo oteli žugajočemu poginu. Še napreduje; akoravno pa je čitalnica kmečka, ne šteje čez dva kmeta med udi, kakor sem iz zanesljivega vira zvedel; izostali so zarad ošabnosti nekih mladih gospodičev, kteri znajo vse drugo, le vljudnosti ne „meriti“! Tudi razpor izvira od te garde, kajti tudi v takem malem društvu ste dve stranki, — kakošni da ste, o tem nočem govoriti ter le željo izrekam, naj se sprava in mir napravi. Predsednik gosp. Žvanut, v obče mirodajni in spoštovani mož, je glavni faktor društva; njemu na srce pokladamo živo željo, naj bi napravil edinost v društvu, brez ktere je poguba gotova. Beseda je bila dobro obiskana in jako zanimiva; v to je dosto pomagal lepi novi oder, kterega so bili vsi veseli. Igra „Telegram“ se je vršila dobro. Po igri pa je bil ples, kajti naša mladina, ktera se je druga leta skoraj vsak mesec pri besedah z godbo razveseljevala, imela je letos pol leta post, zato se je pri tej zabavi toliko iskreneje sukala. Pevci so na prostem lepe pesmi prepevali, dokler nas ni petelin k počitku opominjal. Tako je bila petletnica končana v spomin, da je 1868. leta Rojanska čitalnica s krstom krví krščena bila, ko so kruti Lahoni ko divjaki divjali in vsacega, kdor se je drznil slovensko govoriti, z nožem v trebuh ali svinčenimi bunčicami pobiti žugali. Hvala Bogu, prebili smo silovite čase in izbudili smo se vsaj toliko, da se čutimo tako močne, da se lahonskih napadov ne bojimo več. Domoljub.

V Gorici 13. julija. — V kratkem bomo imeli tukaj jako zanimivo sodnijsko obravnavo. Časnik „L' Isonzo“ je tožil vredništvo lista „L' Eco del Litorale“. Poslednji prinaša v vsakem listu s podpisom „Fra Galdino“ jako osoljene humoristične sestavke, v kterih biča neslanerije liberalnih časnikov, sosebno Tržaškega „Cittadino-a“ in tukajšnjega „Isonzo-a“. Ves svet vé, kdo je pisalec satiričnih sestavkov v „Eco d. L.“, a odgovornost je prevzel odgovorni vrednik. Čudno je, da je sodnija vendar-le povabila pred-se tudi omenjenega znanega — neznanega pisatelja, kteri pa se je po svoji navadi humoristično izmuznil sodniku-preiskovalcu rekoč, da „Fra“ (frate = mnih) mora biti kak kapucin ali frančiškan, kajti druzih mnihov v Gorici ni. Če se nazadnje vsa pravda v pesku ne pozgubi, bode zagovarjal „Eco“-vo vredništvo menda dr. Pajer, in tožnike najbrže dr. Deperis. Mislite si zdaj lahko, kako bo zopet bliskalo in grmelo. — Dne 11. t. m. je utonil v Soči po nesreči osmošolec Mih. Golob; do te ure, ko to pišem, niso ga še našli.*) Groza slišati je, kako sta se s tovarišem, ki ga je hotel rešiti (oba v smrtni nevarnosti) borila. Pač res, z našo premrzlo Sočo se ni šaliti; tisti dan je bila še povrh vsega motna in enmalo napihnjena. — Naša kmetijska družba je nekaj prav važnega sklenila. Namerja namreč, izdati vse spise, vsa poročila, tarife itd.**) okrajnih in deželne cenilne komisije za uravnavo davkov, kakor tudi vse rekurze zoper njih sklepe in določbe, da bode lahko vsakdo, ki ga te reči zadevajo, vse sam presojal. — Ponoči od 10. do 11. t. m. smo imeli ogenj na Studencu. Neredni in nezdatni hrup je bil znamenje, da naši gasilci so kakor Vaši feuerscheu-arji. Ko bi bilo vse prav uredjeno, zbrali bi se v naglici, na tihem, in ne bi prišli še le, ko je že vse polno zejala prodajočih ljudí na mestu požara. Ogenj sam ni naredil veliko škode, pač pa gasilci so pometali veliko pohištva iz hiš. Sicer pa se ravnokar v mestu starešinstvo trudi z uravnanjem gasilstva. — Tukajšnji „Glas“ se po pravici huduje nad predrznostjo „Vošnjakovcev“, ki pačijo politiko pravih Slovencev. Zakaj ni raji počakal sè svojo filipiko do štev. 157. „Slov. Nar.“ (*„Nekoliko odgovora“*.) Ne vem, kako je to: Večkrat kaj beremo o bolnišnici v Ljubljani, o porodnišnici etc.; kar je pa najpotrebniše za sedanji čas, o tem nič ne pišete. No-

---

*) Pozneje smo zvedeli, da ga je vrgla voda na vrh v nedeljo 20. t. m., in popoldne istega dne je bil pogreb. Poprejšnji petek pa je že bilo za rajncega svečano opravilo, kterega se je udeležil ves gimnazij. Pis.

**) Želeti bilo bi povsod kaj tacega. Vred.

*

rišnice zidajte, norišnice! To ni več polemika, kar Sancho Pansa Vošnjakov J. J. piše, to je edino le materijal — za norišnico. Tako sodimo pri nas, in menda nikjer drugače ondi, kjer resnice in poštenosti ni še umorila laž in sleparija.

Iz Gorice 20. julija. — Nedavno se je ponovil na Goriškem primerljej, da je kmet (kolono) ubil svojega gospoda. Lani je zadela ta nesreča pl. Stabile-na, letos pa g. Klančič-a (Slovenca), ki ima posestva v Lahih v Št. Vitu (v Cervinjanskem okraji). Ustrelil ga je kmet Mochiut (70 let star mož) zato, ker ga je bil gospod spodil z zemljišča. Klančič ni še umrl, a rana je nevarna. Da bi bil Klančič oster gospod, ni znano. — Mislečemu se kažete te dve prikazni (lanski in letošnji atentat) kot socijalna nadloga, imajoča svoj vzrok v kolonialni naši sistemi. Kakor gospodarju zemljišč davki vedno rastejo, tako povišuje on kmetu najemščino (fit). Silijo ga k temu pa tudi slabe letine (pomanjkanje vendime itd.) Kmet pa meni, da ga gospod navlašč tlači; od tod srd. — Primorska vlada je zaukazala primerne naredbe, da se kolere ubranimo. V Karminu, Gorici, Zagraji, Gradišči se imajo napraviti bolnišnice za popotnike, ko bi med potjo zboleli. — Naša mestna gosposka si tudi prizadeva, da se pride neprijaznemu gostu za časa v okom. Posilna desinfekcija stranišč je napovedana. — Kolera je že v najbližih Beneških krajih, a dozdaj ni še prav huda. — Proti priobčenemu operatu deželne cenilne komisije za uravnavo davkov se je vzdignila pri nas vsa dežela, od povsod prihajajo rekurzi; ali po pravici, ali ne, bomo videli.

Iz Notranjskega 14. jul. — Bil je včeraj v Postojni neki shod volilcev za izbiro kandidata za državni zbor, a ni bil zastopan po vseh občinah, ki imajo pravico voliti, kajti samo Cerknica z Begunjami bila je nazoča v večem številu, kakor vse druge volilne občine, in ti, se ve da, bili so po svojih kolovodjih naučeni, molčati, vstajati, sikati in rohneti, pritrjevati in zanikovati, kar se jim je v glasovanje predlagalo. Dobil je na ta način dr. Razlag 38, in grof Hohenwart 11 glasov. Le škoda, da niso čestitelji grofa Hohenwarta, kterih tukaj mnogo mnogo imamo, bili v višem številu zbrani. Se vé da je bila to taktika „vélikega" Hrena in „vélikega" Krašovca! Kajti čestiteljev Hohenwartovih niso klicali. Govorov bilo je mnogo „pro et contra". Naštevali so se politični grehi obeh kandidatov, vendar prepričali govorniki niso nikogar, da bi bil odstopil od svojega mnenja. Toliko pa sem zapazil, da Hohenwartova stranka bode zmagala na Notranjskem. Tedaj Notranjci, ki cenite velike zasluge in veliko zmožnost Hohenwartovo, na delo, da sijajno zmagamo! Da bi se bil Hrenovcem dr. Razlag sam ponujal zato, da bi ga iz „goščave" izvlekli, kakor je Krašovec rekel, skoro ne morem verjeti, kajti da bi Razlag tako malo samega sebe poznal, da bi se s Hohenwartom primerjati mogel, kaj tacega more verjeti le gosp. Hren, o kterem vsak Notranjec vé, da ima veliko vednosti o ženski estetiki, a celó malo o državopravni politiki. Ker že pišem proti „Narodovcem", ki so sestavili program volitve in neko resolucijo vsilili, ktere menda drugi niso razumeli nego sestavitelji in tisti, ki so protiglasovali, moram občno nevoljo izreči proti včerajšnjemu listu „Nar.", ki tako nesramno napada v svojem podlisteku občno spoštovano osebo g. Kluna. Ali niso to pravi rokovnači, ki take rečí pisarijo? Poleg tega je dopis iz Cerknice o jezuitih od konca do kraja laž. Priliko sem imel biti pričujoč pri teh misijonih; čul sem vsaj pri enem večidel vse govore, in nisem zapazil ne preklinjevanja ne rotenja, še manj pa pohujšljivega razlaganja o nečistosti. Se vé pa, da greh se ne more čednost imenovati. Da bi bili pa nedolžni pohujšani ali sramožljivi orudečili, je hudobno natolcevanje. Imenujte hišne gospodarje, ki so jim nasprotniki? Edini taki so, o kterih se smo reči: da pes zacvili, ako se mu stopi na rep. Poznam tudi hišne gospodarje, ki vsak večer molijo; al to še ni znamenje, da so svetniki. O molitvi mislijo že na odrtije svojega bližnjega. Ti in enaki so sovražniki jezuitov in misijonov. Govorim iz lastne skušnje. — Bolezen ljudstva pojenjuje v naših krajih, in „Narod" je tudi o tem kazal, da mu dopisniki njegovi slabo strežejo. Kar na ulicah vjamejo, pa kar brž za resnico prodajajo. O omenjeni bolezni lahko to s številkami dokažem, in imele bodo vradno veljavo.

Iz Notranjskega 18. julija. (*Volilni shod v Postojni*) 13. t. m. je bil prava šola nam Notranjcem: čem bolj se z mestnimi tako imenovanimi „liberalnimi" gospodi spoznavamo, tem bolj smo si v naših političnih računih na gladkem. Nam, kteri smo v Postojni pri debatah nazoči bili, je „Slov. Narod" zdaj čisto vino natočil. Lažnjivosti in zvijaćnosti, kterih se Vošnjakovci v popisu tega shoda poslužujejo, presegajo vse, kar si človek le perfidnega misliti more!

V svojem 160. listu piše „Narod", da je 70 najodličnejših Notranjskih rodoljubov navzočih bilo. V listu 161. pa jih že 48 za, in 12 proti dr. Razlagu glasuje; po takem bilo bi jih le 60 navzočih; a v današnjem listu „Sl. Naroda" jih celó 73 beremo! „Novice", akoravno „stare", kakor jih še le 6 let doživeli „Narodovci" zovejo, niso pozabljive, kajti povedale so število, ktero je g. Vošnjak sam naštel: za Razlaga 38, za Hohenwarta 11 glasov. „Novični" dopisnik pozabil je le od teh 38 odšteti tiste 4, vedno pri vratih stoječe gospode iz Zagorske fare, ktere je dr. Vošnjak najpred za dr. Razlaga pozobal, na opomin domačina pa tudi Hohenwartu dal. Tedaj jih le še 34 ostane; in če odrajtamo g. Padar-ja in Bezeljaka, ktera v tej skupini volilne pravice nimata, in dr. Rojc-a, kteri se je glasovanju odpovedal, ostane le še 31 glav. Odrajtamo še tuleče težáke (da, da! tulili so kot divjaki), ktere je gosp. Hren iz vseh Menišijskih žag skupaj zbobnal, ostane k večemu kakih 25—26 glasov za Razlaga, kteri pa vsi gotovo mandata kot volilni možjé imeli ne bodo.

Resnica, ktero je današnji „Narod" povedal, je le ta, da niso bili vsi došli pri posvetovanju navzoči, tako župani iz Zagorja, Knežaka, Št. Petra in drugi ne, in to zato, ker niso hoteli Hrenovi komandi se podvreči, kteri je s svojim tankim nosom lahko izvohal, da bodo Hohenwartovci zmagali; zato je vpil: „tisti, ki nimajo volilnega vabila v rokah, ne smejo v dvorano".

„Slov. Narod" govori tudi o mnogih pismenih glasovih za dr. Razlaga. To zopet je perfidna laž; razen pisma od g. Lavrenčiča za Hohenwarta in Costo, nekega župana Hlače z dvema svètnikoma podpisanega iz Idrijske strani in enega iz Vipave, se nam jih ni druzih objavilo; mogoče, da je dr. Vošnjak kako pismo v žepu pozabil, vsaj mu ni hotelo g. Lavrenčič-evo pismo za Hohenwarta nikakor izpod rok iti!

Prepričani smo do dobrega, če bi bili vsi domačini, kteri so bili v Postojni za Hohenwarta, navzoči pri glasovanji, da bi bil Hohenwart tudi v tej skupščini večino glasov imel. Kar je bilo Hohenwartovcev, mora se reči, da spadajo res vsi v vrsto odličnih Notranjcev, ker so bili po duhovnikih, učiteljih, županih, občinskih svetovalcih in odbornikih, vélikih posestnikih, obrtnikih in trgovcih zastopani.

Pregledimo zdaj: kteri sodniški okraji in ktere županije so bile pri glasovanji zastopane? Ložki, Idrijski in Postojnski okraj čisto ne, Bistriški

le po mladem g. Ličan-u iz Bistrice; iz Planinskega okraja smo pogrešali županije Logatec, Hotederšico, Cirkovsko vas in Unec; Planina je na polovico za Hohenwarta, pa bo ob svojem času popolno za-nj glasovala. Iz Senožeškega okraja je bila le Senožeška in Hrenovska županija zastopana; prva je glasovala za Hohenwarta in bo tudi Hrenovska ob svojem času ravno kot vse druge županije tega okraja za Hohenwarta glasovala. Pogledimo v Vipavski okraj. Gospod dr. Rojic in Dietrich sta bila brez mandata iz Vipavskega trga, edina županija Št. Vid je bila po svojem županu gosp. Kavčič-u zastopana, o kterem se je nadjati, da bode ob volitvi za Hohenwarta glasoval.

To so istiniti dokazi, kteri potiskajo dr. Razlagovo kandidaturo na edino Hrenovo Menišijo in Krašovcevo Cerknico; upamo pa od druzih mislečih mož v Begunjah in Cerknici, da se ne bodo dali od Hrena in Krašovca za nos voditi. Jasno je tedaj kot beli dan vsacemu, kdor ima oči in videti hoče, da je glorija, ktero „Sl. Narod“, „Laibacherica“, „Tagblatt“, Dunajske „Presse“ s svojimi drugovi i tuti quanti o Razlagovi izvolitvi za državnega poslanca v Notranjski skupini pojejo, gotova blamaža, kajti za kandidaturo Razlagovo v naši skupini bo g. Hren še pravega semena iskal, ko bo Hohenwart že izvoljen. Mi tudi smo za dr. Razlaga v Postojni glasovali; a zdaj, ko vidimo, slišimo in čitamo obnašanje Vošnjakovcev, kteri imajo proti nam le „cüker, méd pa Tržaške fige“ v ustih, znotra so pa volkovi v svojo kožo zaviti; — ko premišljujemo resnične, „Narodovcem“ v dno srcá segajoče g. Zelen-ove dokaze, kterih mu nikdo ovreči ni mogel in ne more; — ko beremo Razlagove govore v zadnjem deželnem zboru in kako ga je „Sl. Narod“ takrat zmirjal; ko vidimo, da dr. Vošnjak za svojo „politično modrost“ na Štajarskem ni mogel kupca najti, in zdaj nam Notranjcem svojo robo ponuja; — ko beremo v 51. listu „Novic“ od l. 1872. slovó, ktero so „Kranjsko-Tržiško-Loški volilci“ svojemu poslancu dr. Razlagu dali, in ga je „Sl. Narod“ sam v politični grob položil; — ko na dalje iz današnjega „Slov. Naroda“ razvidimo, da hočejo Vošnjakovci celo Kranjsko deželo komandirati, zametovaje kandidaturo g. E. Tomšiča, kterega so tamošnji domačini za kandidata v Trebanskem volilnem okraji proglasili (evo! gospodje „Narodovci“, zakaj pa dr. Razlaga v njegovem gorenskem volilnem okraji ne kandidirate?! vsaj hočete, da mora dr. Zarnik v svojem volilnem Trebanskem okraji mesto E. Tomšiča na smrt in življenje izvoljen biti?!), — in ker smo konečno popolno na čistem, da se Vošnjakovci le zbog svojih nakan za našo kožo rujejo, in da jim je naš blagor toliko na srcu, kolikor nam lanski sneg, — vse to, potem lažnjivosti, zvijače in perfidije, ktere „Slov. Narod“ nam vsaki dan ponuja, nas silijo, da, čeravno smo v Postojni za dr. Razlaga glasovali, ne bomo ga za našega poslanca nikoli nasvetovali, tem manj ga volili.

Notranjci, bratje! mi se ne smemo kot čreda od brezverskega „Slov. Naroda“ voditi dati, kteri nam na Štajarskem in tudi že na Kranjskem zavrženo robo ponuja. Posvetujmo se z našim očetom dr. Bleiweisom, če bo treba, a vsiliti si ne dajmo od nobene strani nič več; pomagamo si lehko, kakor je gosp. Zelen dobro rekel, sami med seboj. A sedaj naj je geslo naše: Hohenwart za kmetsko skupino, dr. Costa s pomočjo bratov Gorenskih za mestno skupino. Živela! —

Če mi kdo utegne očitati, da sem ostro pisal, kar sem pisal, naj pomisli, da gledé na take laži in sleparije, kakor jih „Slov. Narod“ po svetu trosi, mora kri zavreti vsacemu, kdor ima le kolčikaj poštenja v srcu!

Iz Notranjskega 18. julija. (Nektere opazke v zadnjem Postojnskem shodu.) Z radostjo smo pri nas pozdravljali nasvet nekterih veljavnih možakov, naj bi se v našem volilnem okraji grof Hohenwart volil v novi državni zbor, ker ponosni morali bi biti, da pripomoremo k temu, da stopi slavni gospod zopet na oder javnosti in potem tudi morebiti zopet na krmilo vlade. Da smo s temi mislimi pravo zadeli, prav očiten dokaz temu je grozni strah vseh nemčurjev in nemčurskih vladnih listov, in njihovo upanje, da se to ne bode zgodilo. Še bolj nas je pa veselilo slišati to, da je grof Hohenwart trdne volje poslanstvo, ako mu bode izročeno, tudi prevzeti. — Kakor nas je pa vse to z veseljem navdalo, tako nas je osupnilo neko povabilo, ktero se je v našem okraji poslalo le nekterim, ki jih je klicalo 13. dan t. m. v Postojno, da se tù zarad volitve posvetujejo. Osupnilo — pravim — nas je to vabilo, ker so ga le nekteri izvoljeni prejeli, drugi prav veljavni rodoljubi so o zboru le po strani nekaj slišali, vabila pa ne dobili. Osupnilo nas je pa še najbolj to, da so shod sklicali možje, o kterih je dobro znano, da so tako zvani liberalci, da so nasprotniki Hohenwartovi „aus princip“, da bodo zoper njega in za druzega glasovali ter tako med volilci razprtijo napravili. — Vdeležilo se je zbora sploh malo volilcev. Iz vse Bistriške doline sta prišla le dva, iz Pivke kakih 8, nekaj malo iz Vipave in Vrhnike, največ jih je bilo iz Cerknice in Begunj in ti zadnji, vsi „mladoslovenci“, po gosp. Hrenu pripeljani in odpeljani, imeli so v shodu že izprva zagotovljeno večino zato, da so glasovali zoper Hohenwarta. Vse zborovanje po takem je bila zgolj sleparija. Zborovanje pa se je vršilo nekako tako-le: Veliki g. Hren iz Begunj, liberalec od pete do glave, dr. Zarnikov poseben prijatelj in častivec, poprime besedo ter pozdravi pričujoče in predlaga, naj se voli za predsednika dr. Vošnjak, da on posvetovanje vodi. To se je zgodilo. Dr. Vošnjak se sicer kakor sramožljiva frajlica najpred izgovarja, da se je le kot povabljen gost shoda vdeležil — se ve da! vsaj on še volilec ni pri nas — vendar pa prevzame predsedstvo s kozarcem namesto zvončeka in kar predlaga, naj se dr. Razlag izbere za kandidata Notranjskih kmetiških občin. Za njim nasvetuje gosp. poslanec Koren iz Planine, naj se grof Hohenwart, kot naš kandidat razglasí. Temu pritrjuje gosp. župnik Mlakar. To spodbijata predsednik (povabljen gost!) in gosp. Krašovec Cerkničan, naštevaje zasluge dr. Razlaga, in, pozabivši njegove pregrehe v deželnih zborih, nam kažeta njegovo svitlo stran prejšnjega časa, Hohenwarta pa v temó postavljata in kandidaturo njegovo spodbijata, naslanjaje se na spis „Novic“ iz onega časa, ko je grof Hohenwart še podložni uradnik bil ministerstvu. Za njima govorita še župan Senožeški gosp. Zelen in župan Vrhniški g. Jelovšek; obá zagovarjata grofa Hohenwarta ter v spomin kličeta obnašanje dr. Razlagovo v najnovejšem času. Vse zastonj; prišlo je do glasovanja, katerega izid je bil pred tednom že gotov. Za Hohenwarta so glasovali gospodje: Koren, Zelen, Jelovšek, gosp. župnika Mlakar in Blaznik in drugi; — za dr. Razlaga so bili gospodje Hren, Obreza, Krašovec in vsi drugi „Narodovci“. — Ko je bilo vprašanje zarad kandidature dovršeno, prišel je na vrsto sklep zastran gesla, kterega bi se moral prihodnji posalanec držati. Sprejeto je bilo z živio-klici znano načelo mladoslovencev „omika“, „svoboda“, „napredek“. Gospod župnik Mlakar se oglasi, zakaj se je iz gêsla slovenskega izpustila „vera“,

ktera je živo vkoreninjena v srce našega ljudstva in ktero mora braniti vsak zastopnik njegov, ako hoče biti pravi zastopnik naroda slovenskega? — Odgovor na vprašanje vrlega gosp. župnika bilo je zaničevanje: „kaj se mi brigamo za vero!“ — Al vedite gospodje, ki ste sklenili dr. Razlaga kandidirati, da ste le malo peščico volilcev zastopali; naše ljudstvo v tej zadevi vse drugače misli. Iz tehtnih razlogov, ktere so naše „Novice“ naštele, bomo mi volili Hohenwarta za našega poslanca. V zboru Postojnskem je bilo naše ljudstvo nepopolno zastopano, ker iz enih okrajev je prišlo le malo, iz drugih celó nič volilcev; najveljavniši možaki pa so bili na strani Hohenwartovi. Resolucija, ktera se je tam sklenila, je mladoslovenska, to je, brezverska; ona ni v ljudstvu vkoreninjena, ona je celó v nasprotju z narodom slovenskim. Dajte nam odgovor na to vprašanje: „zakaj se „Tagblatt“, „Laibacherica“, „Presse“ itd. Vašega sklepa veselijo?! Že edino to, če druzega nič, bi moralo vsakemu poštenjaku oči odpreti, da moramo za Hohenwarta glasovati. Če bi pri volitvah propadli in bi nemčur izvoljen bil, kar naj Bog obvaruje, česar se pa ne bojimo, bodo odgovornost za to „Narodovci“ nosili.

H koncu spisa še par anekdot, ktere se tù pripovedujejo o zadnjem Postojnskem shodu; one ga v pravi luči kažejo. Rekel je nek Hrenovec veljavnemu možu iz Št. Petra: „Zakaj ste pa Vi semkaj prišli; saj Vas ni nihče povabil“. Nek Pivšk grajščak je rekel Hrenovcu: „Če bi bil jaz vedel, kako nas bote prevpili, bi bil jaz svoje kosce v zbor pripeljal; oni bi Vas bili v živio-tulenji preglasili, in mi bi bili gotovo zmagali“. Notranjec.

Črnomelj 17. julija. J. K. — Kakor hitro se je čulo, da ima preteklo nedeljo žegnanje biti na Bojancah, kjer sami staroverci prebivajo, se podam okoli sosedov in jih nagovarjam, da idimo k tej svečanosti in razveselimo revne naše rojake, od vseh strani zapuščene, kamor redko kterikrat kak tujec zaide. Le bližnji sosed zahaja sem in to samo takrat, ako ima kakovo živinče za mesnico kupiti; a to se zgodí le redko, ker se Bojanci poleg težkega poljedelstva s kupčijo živine, to je, volov, kozlov in prešičev pečajo in zato brigajo, da svoje kupce ob pravem času z rečenim blagom previdijo. Obljubilo mi je mnogo Črnomaljčanov, da se udeležijo imenoma Bojanske svečanosti, al plahi so doma ostali, ker je 2 dni pred svečanostjo se razglasilo, da gosp. okrajni poglavar Tribuci, kteri pri več prilikah se je izrazil, da je katoliški okrajni poglavar, bode shod prepovedal in vsako skupščino po žandarjih razkropiti dal! Res, lepo bi se vjemala taka prepoved s §. 5. postave od 15. novembra 1867. leta! Mi drugi tedaj, kateri nismo strahopezdljivci, se nismo za to govorico brigali. V soboto že je šel g. Anton Skubec v Bojance, da pozvé običaje in jih „Novicam“ popiše, kakih 20 nas druzih pa se je v nedeljo pripeljalo okoli 8. ure dopoldne na 3 vozovih, nekoliko druzih je pa peš prišlo iz Črnomlja za nami. Črnomaljci pridrdramo od te strani čez Dragatuš, Narajec in Belčjivrh po jako jako slabih potih. Škoda, da imenovani prebivalci v Narajci in Belčjem vrhu toliko kamnja in peska imajo, poti pa so tako slabe, da vozečega se človeka je strah, da ne bi mu drob iz telesa skočil. Slabih potov je tedaj le nemarnost kriva. — Na Rojanah smo se skoraj celo uro mudili, hodé po kočah naših znancev, ki so nas povsod priljudno po svojem običaji sprejemali, ponujali, kar so imeli za zajutrk, in se čudili, kako da mi k njim pridemo, rekši, da oni še nikada niso toliko ljudí videli, še manj pa toliko vozov, akoravno so le trije bili. Bojanske ženske so nam povsod tožile, kakove težave imajo za vodo. Rekle so nam, da ob treh vsako jutro morajo na Knežino po vode iti, odkodar še le ob 7. uri nazaj pridejo, potem morajo še le kuhati, a tako delati ne morejo nič druzega. Da so ženske onda res delavne, kaže to, da kamor gredó, povsod pletejo nogovice (čerope) ali nesejo kaj na glavi ali na hrbtu. — Kmalu po 9. uri se nenadoma čujejo možnarji pucati. Mi planemo ven, da vidimo, kaj da je to. In evo! zdajci vidimo nekoliko konjikov z glasbo čez veliko bukovo lozo barona Apfaltrerna proti nam gibati se. Ko doide vse to do nas, spoznamo, da je vitez dr. Zavinšek na konji, Metliška godba pa za njim, in potem še štirji drugi iz Metlike, med njimi en Dunajčan, sorodnik gosp. dr. Zavinšeka, tudi na konjih; vsi jezdijo proti cerkvi, kjer jih je gospodin pop z nagovorom sprejel. Godba je svirala narodne napeve. Cerkvene ondašnje običaje bodo čitatelji naši razvideli iz že omenjenega popisa.*) Isto tako tudi vse drugo, kar smo doživeli na Bojancah. Po pravici gre čast in hvala gosp. pl. dr. Zavinšeku, da se je Bojančanom cerkveni hram olepšal z mnogo lično in dragoceno opravo. Prineseno je bilo to le-sem vse v nedeljo. Da so Bojančani za napravo kalí dobili državne pomoči, gré sicer v prvi vrsti zahvala naši sl. družbi kmetijski, ki je prva sprožila potrebo, da se na napravo vodnjakov v tacih krajih, ki pomanjkanja vode trpijo, iz državnega zaklada dobí pomoč; pl. dr. Zavinšek je med onimi kraji v deželnem zboru imenoval tudi Bojance; zbor se je na to obrnil do družbe kmetijske v tej zadevi in določila je ona Bojančanom 200 gld. Istina je, da oni živo potrebujejo dobre vode! Al istina je tudi, da Bojančani nimajo nobene poti do sebe od nobene straní. Res, usmiljenja vredni so! Kaj neki so baroni Apfaltrerni delali, sam Bog vedi, da za Bojančane niso nič storili, vsaj so jih prejšnji čas za sluge in tuge rabili, bodi si na Krupi, Pobrežji ali drugod. Ni tedaj čuda, da ne čuješ druzega, ako se ž njimi meniš, nego tužne glase. Radostni smo zatega del opazili, kako dobro jim je délo, da smo kot bratje k bratom prišli. Zeló jih je potolažilo to, in če se take svečanosti ponovijo še nekterekrat, ni dvombe, da zapuščeni Bojančani se prebudijo iz mrtvila in nastopijo pot vsaj počasnega napredka. Črnomaljskim gospodičinam pa tudi kličemo „slava“, da so tje potovale in ubozim Bojančanom veselo uro napravile s popevanjem slovenskih pesem. Tako je pravo, da sosed budí soseda.

Iz Dolenskega 19. julija. (*„Slov. Narod“ in njegov II. bog dr. Zarnik.*) Ali ste ga videli v 162. listu „Naroda“ II. bogá mladoslovenske koterije, moža „najčistejšega značaja, nesebično in neutrujeno za narod delajočega dr. Zarnika“ iti v Št. Jernej kidat blato spred praga iz slovenskega v nemčurski tabor zašlega poslanca Zagorca, onega možiceljna, ki je prešinjen tujega duha narod svoj in narodnost pri shodu nemčurjev v Krškem očitno v obraz s pestmi bil? In za tega človeka gre kot „zlato čisti značaj“, prvi rodoljub in II. bog mladoslovenskih „narodferderberjev“ reklamo delat, in ga mladoslovenskemu svetu kot imenitno akvizicijo na „odlični“ „Narod“ obešat! — Da, da „mladoslovenci“! to so Vaši neoskrunjeni značaji, to so možje, ki tako ljubijo svoj narod, da ga pri vsaki priliki s pestmi bijejo, to so možje, ki zadnje čase rovanke, razpore in neslogo delajo z Vami vred, ter tako samim sebi in narodu jamo kopljejo. Tužna nam majka! In taki značaji naj bodo naši poslanci? Mili bratje slovenski! zapomnite si pregovor: „tič se po petji spoznava“. Tako spoznava tudi

*) Zanimivi popis gosp. Skubec-a prínesó „Novice“ drugi pot. Vred.

narodljubeči slovenski svet čadalje bolj patrone kričeče „Narodove“ koterije! Prosit!

Trebnje 20. julija. (*Laž „Narodovcev“.*) Prisiljen sem „Slov. Narodu“ ali prav za prav dr. Vošnjaku na njegov perfidni popis našega shoda v Dobrnču odgovoriti. „Slov. Narod“ piše: „Nam se piše o tem shodu, da je bilo pri njem okolo 16 do 18 mož navzočnih, med njimi 4 duhovniki, kmetski možje pa so bili večidel iz bližnje okolice“. — Kdo vam piše, od kod se vam pišejo te laži? Prva laž je, da je bilo navzočih 16 do 18 mož, — bilo nas je 22. Druga laž je, da so bili 4 duhovniki, bilo jih je 7, in tretja laž, da so bili kmetski možje večidel iz bližnje okolice. Resnica je to, kar so „Novice“ sporočale, da so bile zastopane vse srenje Žužemberškega in Trebanjskega okraja. Bili so navzoči kmetski možje iz Zagradca, Ambrusa, Mirne, Vélike Loke itd., tedaj iz najbolj oddaljenih krajev. Prec drugi dan po shodu v Dobrnču bili so pri meni 3 možje iz Ajdovice, ki so obžalovali, da se shoda niso mogli vdeležiti, se pa z nami popolnoma zlagajo; isto mi je rekel volilni mož iz Čateža. Se li, gospodine Vošnjak, nad tem spotikujete, da je bilo navzočih le 22 mož? Vedite, da 9. julij je bil sreda, tedaj delaven dan, da navzoči so možje, ki imajo pri svojih popolno zaupanje, da so zastopali mnenje dveh okrajev. — Dalje piše „Slov. Narod“: „Kmetski volilci so najprej od g. dr. Zarnika govorili ter rekli, da je on njihov dosedanji poslanec in da si ga želé tudi za državnega“. To zopet je grda laž. O kandidaturi dr. Zarnika nikdo ni ne besedice črhnil. Kmetski volilec iz Ambrusa je rekel: „Le nemčurja ne“, kmetski volilec iz Zagradca pa: „Le takega ne, ki nima nič vere“, kmetski volilec iz Mirne je nasvetoval dr. Bleiweisa, drugi kmetski volilec iz Mirne priporočal je grofa Barbo-ta, nek duhovnik pa dr. Poklukarja. Pri glasovanji je bil izvoljen g. Tomšič z vsemi proti 3 glasovi (2 sta se glasovanja zdržala, med njima eden je glasoval za Barbota, pa tudi ti so potem rekli, da bodo za Tomšiča delali). „Slov. Narod“! to je resnica; kar ti poročaš, je laž. Laž je pa tudi, kar „Narod“ dalje piše: „Duhovniki so unisono energično protestovali proti dr. Zarniku“, kakor je tudi laž: „Navzoči kmetje so potem omolknili“. — Toliko „Slov. Narodu“ in dr. Vošnjaku. Vse častite rodoljube, zlasti naše duhovne gospode poprosimo: naj našim kmetom, če mogoče, preberejo, kar je „Narod“ pisal in kar so pisale „Novice“, da sami vidijo, kakih zvijač se naši tako imenovani „mladoslovenci“ poslužujejo, da bi dosegli svoj namen! Na nadejanje „Slov. Nar.“, da g. Tomšič ne prevzame kandidature proti g. dr. Zarniku *), bodemo odgovorili na dan volitve.

Novomesto 20. julija. **) — V soboto, 19. dan t. m. je bil pogubljiv, osodepolen dan za dolensko stran. Strašno huda ura je zadela najrodovitnejše kraje Trebanske, Mirnopeške, Novomeške, Prečnijške, Št. Peterske, Brusniške in Št Jernejške fare; vihar, toča in ploha iz odtrganih oblakov razsajali so tako grozovito, kakor da bi hoteli drug druzega še prestreči in prehiteti v pogubnem svojem delu. Tudi naj stareji ljudje ne pomnijo takega peklenskega raja, kakor so ga one tri elementarne moči nad našimi vbogimi, do sedaj nadepolnimi zemljišči in nogradi v soboto plesali!

Ob 3. popoldne bilo je pri nas še vse mirno; samo črno-višnjevi oblaki so nizko viseli v zgornjem kraju proti Trebnem, proti izhodu je še solnce sijalo. Hipoma pa se začenjajo valiti beli oblaki s tako hitrostjo, menjajoči svoje podobe in oblike strašansko grdo, da je bila groza gledati jih. Skoro pri tleh so se valile te pošasti. Temá je nastala kakor zvečer; zdajci zatuli vihar mahoma in s tako silo, da so se pohištva tresla, in neprenehoma je divjal, kakor da bi se bili razpeli vsi hudi duhovi. Drevesa so se lomila, opeka s streh padala, razbite šipe, in odtrgana okna so po tleh rožljala — tuleči vihar pa je nad vratami bobnal, kakor da bi hotel vse iz svojih tečajev in šteklov vreči. Zraven pa se je bliskalo in grmelo, kakor da bi bil soden dan, in ploha, od vetra gnana, je šumela kakor velikanski slap. —

Ko se toliko pomiri vihar in neha ploha, da se je môglo malo okol videti — žalosten je bil pogled! Drevje, kozolci, vse na tleh, bližne vinske gore, naša lepa tržka gora, — cvet dolenske vinoreje — vse belo od toče, kakor da bi debel sneg ležal po njej. Žalost nepopisljiva nas je prešinila vse, videti toliko škode! Na tržki gori ni ne en grozd ostal; perje in mladike: vse vprek leží na tleh, in od deleč se vidi, kakor da bi bilo še le prvo kopanje minulo. V Ždinski srenji se na njivah še ne pozna ne, kaj da je ondi rastlo, ravno tako pri sv. Ani v Trebanskem okraju. Kozolci so vsi na tleh, hiše in podi odkriti; kar je bilo že spravljenih pridelkov, zmočeno je, posebno seno. Ker še prešičem nimajo ljudje kaj pokladati, bilo je danes na tržnem dnevu tukaj vse polno prešičev na prodaj po nizki ceni. — Tudi v hostah je vihar neizmerno škodo naredil. Vse škode na poljskih pridelkih, vinogradih, vrtih, gozdih, na pohištvih i. t. d. za letos in še za naprej, ne moremo še preračuniti. En milijon je gotovo premalo rečeno, kajti tù ni toča obsegla le en kraj, — vničeni so pridelki, trud in snoj kmetovalcev več kakor šest milj daleč in celo uro na široko, od Trebnega noter do Gorjancev. V pogledu na toliko grozovito nesrečo ni dosti, da se gospodarjem samo davki čisto in popolnoma odpišejo — to se že samo na sebi razume, da kjer ni nič, je tudi cesar pravdo zgubil — ampak večih, večih pomočkov je treba. Nadjamo se, da si bo c. k. deželna vlada prizadevala, kmalu pomoči prinesti ondi, kjer je je naj bolj treba, in da tudi naši deželni zastop nas ne bode zapustil v velikih nadlogah. Bog se usmili!

Iz Ljubljane. (*Iz seje deželnega odbora 18. in 19. jul.*) Načrtu nove, zeló potrebne postave za varstvo poljá, katero namerava vlada prihodnjemu deželnemu zboru v obravnavo predložiti, je deželni odbor v glavnih načelih pritrdil. — Dopis centralnega odbora c. k. kmetijske družbe o potrebi za leto 1873. od c. k. ministerstva za poljedelstvo iz državnega zaklada namenjene denarne podpore za napravo vodnjakov (kalí) v tacih krajih, kateri trpijo pomanjkanja čiste in zdrave vode za ljudi in živino, je deželni odbor izročil deželni vladi z iskrenim priporočilom, naj bi se po željah kmetijske družbe cela državna podpora z 2000 gold. dovolila. — Na poročilo županstva na Vrhniki, da ne dohajajo občinski odborniki v zadostnem številu k sejam, se je odgovorilo, naj župan po §. 42. obč. postave odbornike in namestnike, kateri ne pridejo k seji in se ne opravičijo, kaznuje z globo 10 gold. — Po dogovoru s kmetijsko družbo je deželni odbor sledečim prošnjikom iz vrste kmetovalcev podpore po 50 gold. za ogled Dunajske svetovne razstave dovolil, namreč: Andr. Brusu iz Ljubljane, Jožefu Vodetu iz Dolskega, Janezu Severju iz Vižmarij, Jožefu Zelenu iz Senožeč, Janezu Kapeletu iz Metlike, Janezu Kolbeznu iz Črnomlja, Andr. Magajni iz spodnjega Vrema, Antonu Uršiču iz Dobrad pri Podragi, Andreju Frelihu iz Sorice,

*) Iz Novega mesta vémo, da dr. Vošnjak na vse kraje ponuja dr. Zarnika! Pis.

**) Tudi v drugem dopisu, ki smo ga iz Št. Jerneja pozneje dobili, se nam potrjuje v vsem resnica velike škode. Vred.

Janezu Petriču iz Blagovice. Ako bi kdo izmed imenovanih ne šel k razstavi, se bode dala podpora Andreju Malavašiču iz Butanjeve, in ako bi 2 ne šla, dobí tudi Janez Malenšek iz Broda pri Tacnu podporo. — Deželno podporo po 50 gold., ki je namenjena za učitelje ljudskih šol, za ogled svetovne razstave Dunajske, pa dobijo sledeči učitelji, namreč: Tomšič Janez iz Ljubljane, Gerkman France iz Ljubljane, Borštnik Janez iz Šmarije, Cebin Peter iz Kranja, Sajè Janez iz Št. Jerneja, Levičnik Jožef iz Železnikov, Pfeifer France iz Goričice, Lunder France iz Radeč, Poženel Janez iz Unca, učiteljica Margreiter Karolina iz Postojne. — Če bi kdo izmed imenovanih učiteljev ne šel k razstavi, dobí potem učitelj Janez Zetel iz Škofje Loke podpore, in če bi dva imenovanih ne šla, je pa dobí tudi učitelj Jožef Tuma iz Radolice. Vsi, ki dobijo deželne podpore, imajo deželnemu odboru pismeno poslati svoja poročila o razstavi. Obiskovalci Dunajske razstave se pa tudi na to opomnijo, da imajo v razstavo prost vstop, ako so sami tudi kaj v razstavo poslali, in pa tudi vožnjo po železnici za nižo ceno. Zarad tega je pa treba, da se oglasijo pri deželni razstavni komisiji v Ljubljani za dotična potrjila.

— (*Iz Gorenskega*) se nam piše (drugi pot prinesemo obširnejši popis), da kmetijskega shoda v Bledu preteklo nedeljo se je udeležilo mnogo gospodarjev z velicim zadovoljstvom, — da prihodnjo nedeljo gré občečislani gosp. prof. Povše na Jesenice, in da tudi druge nedelje, dokler ostane v Bledu, bode ukaželjnim kmetom na Gorenskem razlagal marsikaj iz kmetijstva.

— (*Slika za oltar*) prav na tanko po izvirniku slavnega Rubens-a, ki ga ima vélika Parižka cerkev, od gospodičine Matilde Eš-ove malana, ki predstavlja „Marijo s Ježčekom s glorijo angelsko obdano“, je v štacuni g. Mačeka poleg mestne hiše za prodaj na ogled postavljena; v zlatem okviru je 4' 16" visoka, 3' 6" pa široka. Ondi se izvé tudi cena te krasne slike, cerkvenemu kinču vsa primerna. Umetnica jo prodá tudi proti temu, da se kup na obroke plača.

— (*V g. G. Mašekovi zapuščini*) se nahaja mnogo lepih muzikalij za cerkveno godbo; sv. maše, Tantum ergo, ofertoriji in več druzih pesmi. Kdor jih želí dobiti, naj se oglasí v streliških ulicah štev. 80 v Ljubljani.

— 8. dne t. m. se je gospodičina Ana pl. Rabova v 48. letu svoje starosti po kratki bolezni v večnost preselila. Mnogoletna njena neutrudljiva delavnost v poduku petja in glasovira je vsem Ljubljančanom dobro, vzlasti pa udom filharmoničnega društva, temveč znana, ker je v prejšnjih letih za izvrstno pevko slovela. Kako visokocenjena je ona sploh bila, kazalo je 40 prelepih vencev, ki so jo v grob sprejmili, da se res reči more: „Sie ruhet auf Rosen! — Die filharmonische Gesellschaft jedoch hatte keinen Nachhall für sie. Traurig!!“ O...

— (*Nekoliko dodatka k 1. občnemu zboru „narodne tiskarne“*). Na vprašanje dr. Poklukarja: ali more kdo izmed gospodov odbornikov povedati, kaj se je zgodilo z nabranim denarjem za spominek Tomšičev in kedaj se bo spominek stavil, ker vendar tudi „narodno tiskarno“ kot sedanjo lastnico „Slov. Naroda“ nekako moralična dolžnost veže, skrbeti zato, da se denar za to obrne, za kar je bil nabran? — zavrneta gosp. Grasselli in dr. Ahačič, da jih ni volja odgovora dajati za to, kar je vredništvo „Sl. Naroda“ pred storilo. — Gospod Rapoc se oglasi in razloží, da je bil on za to, da se za Tomšičev spominek osnuje poseben odbor, čegar ud je tudi on, — blagajnik odboru pa začetkom je bil gosp. Železnikar, in še le pozneje je blagajništvo prevzel on (Rapoc); kolikor je on denarja prevzel, toliko ga shranuje naloženega. — O dolžnih pismih, ktera „Slov. Narod“ omenja, gosp. Rapoc ni govoril nič, — a „Slov. Narod“ tudi nič ne pové, čigavo je dolžno pismo, to je, komu se je nekoliko denarja za Tomšičev spominek nabranega na pósodo dalo. — To je čuda originalno gospodarstvo — zavrne dr. Poklukar — za spominek, ki se ima koj staviti, se nabrani denar na dolžna pisma posoja! Zakaj neki se ne stavi že spominek in si dolžno pismo ne dá vplačati? To so take skrivnostne reči, da si more misliti vsak, kar si hoče. — Da se tedaj vsako sumičenje odvrne, naj vredništvo „Slov. Naroda“ ne zakriva reči, katero zvedeti imajo pravico vsi, ki so kaj darovali za spominek Tomšičev.

— (*Pobirki iz časnikov.*) Tretja Dunajska nemčurska „Presse“, ki jej je „Tagespresse“ imé, piše o dr. Razlagu med drugim sledeče: Gotovo je dr. Razlag, dokler ga ni dr. Vošnjak spodrinil, voditelj mladoslovencev, med vsemi te stranke najprvi, ki bi se dal najlože pridobiti za sporazumljenje z ustavoverci, dasiravno ob urah delopusta rad kaže vnemo za „zedinjeno Slovenijo“. Take sanjarije so pa pri njem prav nenavarne in komaj vredne, da se kdo za-nje briga, ravno tako nenavarne, kakor une so domišljije častitega doktorja, da so Slovenci omikonosno ljudstvo. „Dalje pravi isti list: „Slovenec dr. Razlag je tudi Nemcem na vsak način za poslanca ljubši, kakor na pol-nemški grof Hohenwart“ (unter allen Umständen acceptabler als der „auchdeutsche Graf Hohenwart“).

Ker je „Laibacherica“ Tagespressin popis dr. Razlaga zvesto ponatisnila, je to pač znamenje, da je dr. Razlag tudi vladi ugoden kandidat, in to tem več, ker dr. Vošnjak „arm in arm“ hodi z onim „žurnalistom“ Arkotom, kateri, čeravno še pravilno nemški pisati ne zna, je vendar v Ljubljani udinjan zato, da pisari vsem nemčurskim časnikom. Zato Notranjci pozor!

— Po dolgem iskanji je dr. Vošnjak v „Vaterlandu“ od 15. nov. 1871 staknil dopis, v katerem nekdo iz Ljubljane odbor, ki je imel „narodno tiskarno“ šele osnovati, svari, naj se „schwindelna“ varuje. Ko bi bil oni spis res g. Klun pisal, česar pa nihče dokazati ne more, je vendar očividno, da on narodne tiskarne“, katere takrat še bilo ni, ni „schwindel“ imenoval. Dr. Vošnjak sam je to čutil, ker je besede, ki jih je pri občnem zboru govoril, zdaj prevrgel. Dobro smo čuli kako je g. Klun-u očital, „da je on narodno tiskarno schwindel imenoval“. Zdaj pa v „Narodu“ št. 162 trdi, da je rekel: „Jako me veseli, da se g. Klun zdaj na enkrat tako zanima za našo narodno tiskarno; predno je tiskarna še ustanovljena bila, je „**Vaterland**“ pisal, da je celo to podvzetje „Schwindel“. Naj bralci naši zdaj sami sodijo, kakošno ime zasluži človek, ki se takih zvijač poslužuje. In pri vsem tem še vedno g. Klunu žuga, da se bo imel pred sodnijo zagovarjati. Misli mar dr. Vošnjak g. Kluna s tem štrašiti, in mar meni, da so sodnije tako abotne, kakor Narodovci, da bodo samo dr. Vošnjaku na ljubav kar na nos na vrat koga obsodile! Blamaža na blamažo!

— (*„Jesiha! hudega! kupite!“*) — tako kričijo „Narodovci“ celó po inseratih ter ponujajo na menjo delnice tiskarniške za delnice banke „Slovenije“. Ko pa sta danes (22. julija) dva gospoda za to se oglasila, so ju pošiljali od Poncija do Pilata celi dan; — po trdovratnem zahtevanji jima je na večer dr. Mošè res zamenjal dve, ter jima zagotovil, da ima še celi dve! — To pa zopet kaže, kakošne poti hodijo „Narodovci“! Dr. Mošè jih mora rešiti sramote; za to pa

ga njegov protektor dr. Vošnjak iz hvaležnosti ponuja Ločanom in drugim za — poslanca! „Kupite jesiha, hudega, kupite!“

Poslano.

Gosp. Jožef Zagorc iz Šentjerneja je v svoji sveti jezi, ker je nekdo njegov govor, ki ga je imel na veselje ustavakom v Krškem, priobčil v „Novicah“, prav grdo in surovo napadel mene v 141. „Slov. Naroda“ s tem napadom pa nehoté potrdil, da res tako misli, kakor se je v „Novicah“ napisani govor glasil.

Komu se gosp. Zagorc ima zahvaliti za ono sporočilo svojega govora, tega vedeti me pač ne mika, a toliko vem, da mi še nikoli za nikogar tako malo mar ni bilo, kakor za gosp. Zagorca in za ves njegov pojedinski govor v Krškem. Tudi si nisem nikdar mislil, da bom ž njim kedaj kaj opraviti imel.

Zato sem se zeló zavzel, ko sem bral oni surovi in zvijačni napad na mene v „Slov. Narodu“! On me je s tem primoral, da mu odgovorim tudi očitno.

Najpred omenja gosp. Zagorc mojo nesposobnost, češ, da zato sem zgubil službo poročevalca pri zemljiški komisiji.

Na stran pustivši dokaze privatnega zaupanja, ki ga hvala Bogu! vživam od vseh strani v kmetijskem in gozdarskem obziru, naj omenim le sledeča pohvalna pisma in priznanja, ki sem jih dobil za svoja cenilna in statistična dela: 6 pohvalnih pisem od slav. c. kr. ministerstva za kmetijstvo; 1 pohvalno pismo od državnega vojnega ministerstva; 1 pohv. pismo od deželnega odbora v Celovcu; 1 pohv. pismo od deželnega poglavarstva v Zadru; 7 pohvalnih pisem od c. kr. kmetijske družbe kranjske; 1 pohval. pismo od gornjeavstrijske svilorejne družbe. Z dopisom meseca marca 1869. l. sem bil od fizijokratičke družbe v Pragi, in zopet z dopisom od 3. junija 1872. l. od c. k. gornjeavstrijske kmetijske družbe v priznanje svojega delovanja za dopisovalnega uda imenovan.

Vsled dopisa sl. c. k. deželne komisije za uravnavo zemljiškega davka od 10. junija 1869. l. sem dobil pohvalo, in z diplomo od 23. febr. 1873 sem bil izvoljen za častnega uda občine Semič.

Naj gosp. Zagorc pride k meni, da vidi pisma.

Razen teh tukaj omenjenih pohvalnih pisem bi naštel še lehko mnogo drugih, ki sem jih prejel od različnih drugih gosposk in društev. Konečno moram gosp. Zagorcu na njegovo grdo in nesramno ometanje le še to povedati, kar se tiče mojega delovanja pri cenilni komisiji za uravnanje zemljiškega davka.

a) Posnetek iz sejnega zapisnika c. k. okrajne cenilne komisije Kamniške 20., 21. in 22. meseca marca 1873. l. glasí se od besede do besede takole: Gosp. Franc Schollmayr, c. k. ekonomični poročevalec cenilne komisije, prebere svoj popis Kamniškega okraja; cenilna komisija je pregledala natančno njegov popis po §. 27 „cenilnega návoda“ ter našla po 3 dnevnem preiskavanji, da je prav marljivo, previdno in temeljito izdelan. V tem popisu so v Kamniškem okraju se nahajajoče razmere z veliko natančnostjo in pridnostjo razložene in na to oprti sklepi umno in vestno posneti.“ Ta zapisnik so podpisali v Kamniku 22. marca 1871:

F. Klančič c. k. okrajni poglavar in predsednik; Baron Apfaltrern, Marquis Ferd. Gozzani, Jože Smolnikar, Franc Kauschek, c. k. finančni komisar, Franc Gecel, Franz Dolenc in Lovrenc Russ.

b) Posnetek iz X. zapisnika od seje 15. in 17. meseca aprila 1872. l. c. k. cenilne komisije za Ljubljanski okraj se glasi od besede do besede takole: „Na predlog gosp. Pourja izrekuje cenilna komisija enoglasno svoje popolno pripoznanje in najgorkejšo zahvalo cenilnemu poročevalcu v ekonomičnih zadevah gosp. Francu Schollmayerju za njegovo djanskim razmeram popolnoma primerno, z veliko marljivostjo in izvedenostjo izdelano sporočilo o klimatičnem, geologičnem in pridelovalnem razmerji zemljišč tukajšnega cenilnega okraja.“ Ta zapisnik so podpisali v Ljubljani 7. junija 1872:

Schiwitzhofen, c. k. svetovalec deželnega poglavarstva in predsednik, Elsner, c. k. finančni komisar, Dr. Primož Dollar, c. k. zdravstveni svetovalec, Košak, Pour, Peteln in Franc Kotnik, udje cenilne komisije.

Iz tega tedaj lehko razvidi Zagorc, ako je zmožen kaj tacega razumeti, kako so sodile o moji sposobnosti one komisije, pri kterih sem imel čast opravljati službo cenilnega poročevalca. Menda v celi naši deželi noben drug poročevalec takih pripoznanj pokazati ne more.

Zakaj pa sem bil iz službe izpuščen, to bodem brez ovinkov povedal drugikrat z vsemi potrebnimi razjasnili.

Ako pa Št. Jernejski Zagorc mojo „nesposobnost“ vidi v tem, da nisem mogel ravnati zoper svoje prepričanje in svojo prisego, da bi bil že tako z davki preveč obloženo Kranjsko ljudstvo še bolj potisnil v gruntne davke, tega mi menda noben pošten človek za zeló vzel ne bode!

Da sem svojemu prepričanju žrtoval službo in še več obljubljenega (kar bi bil lehko dosegel, ako bi bil le en samkrat s peresom potegnil tako, kakor se je od mene zahtevalo), mislim, da je to vendar nekake časti vredno.

Gosp. Zagorc pravi nadalje, da sem le zavoljo tega hotel priti v deželno komisijo, ker sem bil takrat vsakoršnega „kruhka“ zeló potreben!! Kako velik bi bil pač ta deželno-komisijski hlebec kruha, vsak pač lehko preračuna, kdor je slišal in vé, da leto in dan je morebiti ena seja, za ktero dobi vsak ud deželne komisije celih šest goldinarjev. O „kruhu“ tedaj čvekati pri takem zaslužku more le aboten človek! Želja moja, postati ud deželne komisije, je le izvirala iz žive želje, vsaj v tej komisiji na korist delati naši deželi.

Ker je gosp. Zagorc s svojimi prijatelji vničil to mojo željo, želim samo to, naj bi baron Apfaltrern na mojem mestu vse svoje moči žrtoval tej za naše ubogo ljudstvo toliko važni stvari, in naj bi pri deželni komisiji ravno tako nevstrašeno zagovarjal gospodarske koristi in resnici pot gladil, kakor je to nekdaj pokazal v Kamniku. Žalibog, da gosp. barona po mojem odstranjenju ni bilo pri najvažnejšej seji v Kamniku.

Konečno pokladam Zagorcu samo še ta dober svèt na srce, naj bi vprihodnje gromade svojih blamaž še bolj ne kupičil s takimi hudobijami in bi se ne dal rabiti kot orožje onemu človeku, ki žolca zarad svojega neprostovoljnega izstopa iz banke „Slovenije“ še zmirom ne more zakriti. Ta človek pa naj si zapomni to, da pri takih opravilih ne gleda se na rod ali žlahto, ampak gleda se nato, kdo več in boljši kup dela, ne gledaje toliko na svoj lastni dobiček, kakor na dobiček dotičnega závoda.

Poslednjič se zahvalujem še vredništvu „Slov. Naroda“, ki je Zagorčevo „poslano“ v svoj list vzelo, da je s tem pokazalo, da tudi narodni vskok Zagorc je zdaj pod krilom Vošnjakovim.

Schollmayr.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Finančni polóm, kateri je kakor strela udaril med ustavoversko koterijo in katerega še

zmirom ni konec, lomi zdaj tudi ministerstvo, v dva tabora razdvojeno. Da je minister Stremajer s svojim ostrim postopanjem proti celó prebrezverskim učiteljem in učiteljskim družbam ministru Ungerju in Glaserju hudo na poti, tega celó „Neue fr. Presse“ zakriti ne more. Al da že zdaj ali še kedaj pride Schmerling ali Herbst do krmila, vendar ne more verjeti nihče, ki ni še obupal nad Avstrijo. Gotovo pa je, da, dokler ni razstava pri kraji, ne bode nobene premembe ministerske, a tudi državnega zbora ni pričakovati pred kakor po končani razstavi, kajti tujcem, ki so osupnjeni gledali polóm finančni, kazati še polom politiški, to bilo bi vendar preveč.

Česko. Iz Prage. — Živahnejšega narodnega gibanja ne pomnijo Čehi, kakor je bilo 13. dne t. m. o svečanosti Jungmanovi; ves narodni svet bil je po konci. Dr. Riegerjev slavnostni govor, ki je razvil celó zgodovino Českega naroda, je navdušil neizmerno množino ljudstva vseh stanov v gromovite slava-klice. Po končanem govoru je dr. Palacky na temeljni kamen Jungmanovega spominka trikrat udaril s kladvom, rekši: „V večni spomin Jožefu Jungmanu; tako Čehija slaví za domovino in narod visoko zaslužene možé“. — Zanimivi so bili govori popoldne pri skupnem obedu. V lepem redu se je izvršila svečanost; nemčurji le so pisano gledali.

Moravsko. — Kakošen strah je grof Hohenwart uradnikom, kaj lepo kaže historijca, ki se unidan pripetila v Prerovu. Grof Hohenwart je imel ondi svojo žlahto obiskati. Ko so to kmetje iz okolice slišali, so sklenili slovesno ga sprejeti. To pa zve c. k. okrajni glavar Pompe, in z okrožnico na vse župane 9. dne t. m. štev. 90 ostro prepové slovesni sprejem. Dva žandarja sta nosila to prepoved po vseh vaséh. — No, Notranjci! ali ni to najbolje priporočilo za Hohenwarta?

Hrvaško. — Pogodba z Magjari, kakor jo je sklenila kraljevinska deputacija, ni in ne more po godu biti večini naroda hrvaškega; od vsake zahteve so Magjari odkrehnili toliko, da se je čuditi, kako da je Hrvaška deputacija pri razhodnem obedu mogla tako zadovoljnega srca napivati Magjarski vladi! Radovedni smo, kako bode to „nagodbo“ sodil deželni zbor in kakošen ban se bode rodil iz te sprave.

Ogersko. Iz Budapešta. — (Ozir na poslednji zbor.) Zadnje dni Ogerskega zbora se je Deak, ki ga Magjari za svojega prvega modrijana čislajo, pustil v razpravo cerkvenih zadev in blizo tako je govoril, kakor sedanji liberalci vsi. Če njegovi nasveti obveljajo, pride Translajtanija tje, kjer smo zdaj v Cislajtaniji. Vendar ta čast se mora Deaku priznati, da je z odkritosrčno besedo pripoznal omikalno važnost kristijanstva, katero naši poganski liberalci v nič devajo. Pa tudi to ni liberalcem všeč, da je Deak o cerkvenih zadevah priporočal Amerikansko sistemo, kajti po Amerikanski sistemi se vlada prav nič ne vtikuje v notranje cerkvene zadeve; ona na ustavni poti ne daje nobenih cerkev zadevajočih postav; vsaka vera ima v Ameriki prosto gibanje. V severni Ameriki smejo katoličani brez overe samostane (kloštre) ustanovljati, — da! celó jezuitov, katerih se naši brezverci najbolj bojijo, ondi nihče ne preganja itd. Severo-amerikanska ljudovla marveč podpira kristijanstvo; tako, na priliko, se mora ondi nedelja ostro praznovati. Naši liberalci pa nedeljam in praznikom še celó štacune odpirajo!

Laško. — Kralj Italijanski je v hudi zadregi zarad razstave Dunajske. Cesar nemški ga je povabil, naj pride na Dunaj; če pride on, pride tudi on, drugače ne. Al kralj Italijanski se boji shoda z nemškim cesarjem, kajti to bilo bi znamenje, da je srčno prijateljstvo med Italijo in Nemčijo, katero pa kakor vraga sovražijo zdaj Francozi. Francozom zameriti se, pa je strah kralja Laškega. Zato mu je pisal, da bi rad prišel, ako bi ne bil — bolehen. Smešno je zdaj to, da nemški cesar boleha zato, da zavoljo Avstrije ne gré — na Dunaj, kralj Italijanski pa boleha, da ne bi šel na Dunaj na ljubo cesarju Nemškemu. Tako sta oba bolna, — svét pa vendar dobro vé, da sta obá zdrava! Take so diplomatične „kunšti“!

Francosko. — Kar maršal Mac-Mahon na čelu Francoski vladi stojí, obrnjena je pozornost vsega sveta zopet na Francosko. Francoska država, majhna še pod majhnim Thiersom, ki se je Prusije bal kakor otroci parkeljna, vzdignila se je krepko pod maršalom Mac-Mahonom in se zaveda svoje močí in veljave. Ponosno gleda v očí Bismarku in staremu Vilelmu, katera toliko manjša prihajata, kolikor veča prihaja zdaj Francija, kar se je povrnil zopet mir in red, in kolikor bolj se zopet ondi giblje verni, katoliški duh. Pod Mac-Mahonom se je postavila Francija zopet na čelo cerkvene reakcije, ki je morala nastopiti, da se zatare ono pogubno brezverstvo, katero je ošabno povzdignilo glavo in človeštvo znižuje v živalstvo. Na novo oživljena Francija bode tudi ljudstva druzih držav rešila sile brezverske.

Iz Španjskega. — Uboga Španija ima zdaj tudi ljudovlado, kar so pognali kraljico. Mi se ne potezamo ravno za to kraljico; al naj naši bralci zvedo kakošno srečo uboga Španija vživa pod republiko. Kri teče scurkoma, kjer se armada Don Karlosa, ki misli pravico imeti do predstola Španjskega, bije s armado republikancev, ki požigajo mesta in vasi in pokončujejo vse, kar ž njim ne trobi v en rog. Al to še ni nič proti temu, ker je komunistična republikanska stranka v razglasu dala svetu vedeti. Poslušajte! Ona pravi da ne priznava nobene vlade; kajti kdnr vlado pripoznava, mora tudi pripoznati podložno jej ljudstvo. Mi pa hočemo svobodo, svobodo tako, da nihče ne zapoveduje in nihče ne uboga, celó svobodo do vsake žene. Vsaka ženska zna mati biti vsacemu otroku in vsak možki oče vsacemu otroku, — naravnost rečeno: mi hočemo anarhijo! — No s tem bodo liberalci vendar siti! Do tega se pride gotovo kjer se začne vera ničiti, — malo po malo se pride do petroela, in konec je razrušenje vsega človeškega društva, na čegar mesto stoji zverinska strast.

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku o naslovu železnične postaje „Dorneg-Feistriz“: Morebiti bodete zadovoljni s pojasnilom našim, da dvojno ime se postajam daje ondi, kjer je drugo svetu bolj znano kakor prvo. Ilirska Bistrica je zeló znana poštna postaja. Tako je tudi sèm ter tjè pri Gorenski železnici. Če pa vendar želite, da se dopis natisne, pišite nam.

Žitna cena

v Ljubljani 16. julija 1873.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 40. — banaške 7 fl. 45. — turšice 3 fl. 30. — soršice 4 fl. 20. — rží 4 fl. 40. — ječmena 2 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. 90. — ovsa 2 fl. —. — Krompir 2 fl. 10.

Kursi na Dunaji 22. julija.

5% metaliki 69 fl. 40 kr.	Ažijo srebra 109 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 72 fl. 80 kr.	Napoleondori 8 fl. 85 kr.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedici v Ljubljani.